

Тема 1.5 Загальні положення про проведення змагань. Підготовка до змагань.

(Практичне заняття - 4 години)

Навчально-виховна мета:

Ознайомити з видами, характером змагань, обов'язками і правами учасників змагань;
Вивчити обов'язки мандатної комісії, журі змагань-головної суддівської колегії, складом суддівської колегії з ВПВС, бригади суддів у тирі. В школі, вимоги до порушення правил і покарання, порядок подачі протестів;

Вміти оформляти звіт Головного судді про проведення змагання.

Виховувати почуття впевненості у необхідності отримання знань про організацію та проведення змагань.

Навчальні питання:

1. Види, характер змагань, обов'язки і права учасників змагань.
2. Мандатна комісія, журі змагань-головна суддівська колегія, склад суддівської колегії з ВПВС, бригада суддів у тирі. В школі.
3. Учасники змагань
4. Порушення правил і покарання. Порядок подачі протестів
5. Звіт Головного судді про проведення змагання

Місце: аудиторія

Матеріальне забезпечення: проектор, ноутбук.

Керівництво:

1. Види, характер змагань, обов'язки і права учасників змагань.

Види

Згідно Єдиної спортивної класифікації України і Правил змагань з військово-прикладних видів спорту проводяться наступні змагання:

- першості або чемпіонату,
- змагання на кубки,
- матчеві зустрічі,
- контрольні зустрічі,
- урівнюючі змагання,
- класифікаційні змагання,
- відбіркові змагання або турніри претендентів,
- одностайні та прискорені змагання,
- показові (зустрічі) виступи.

Всі види змагань об'єднуються у наступній 4 групі;

1. Основні змагання,
2. Допоміжні або підготовчі змагання,
3. Класифікаційні або вибіркові змагання,
4. Агітаційно-масові змагання.

До групи основних змагань відносяться ті види змагань, по результатах яких підводяться підсумки учбово-тренувальної роботи за рік і присвоюються звання чемпіонів або переможців.

До цієї групи відносяться:

- чемпіонати або першості,
- змагання на кубок.

До групи допоміжних або підготовчих змагань відносяться змагання, які проводяться з метою підготовки спортивних команд до участі в основних змаганнях.

До цієї групи відносяться:

- матчеві зустрічі,
- контрольні зустрічі,
- урівнюючі змагання.

Група класифікаційних змагань складається зі змагань, які організуються для здачі класифікаційних норм і вимог Єдиної спортивної класифікації, а також з метою відбору команд для участі у вищестоящих змаганнях.

До цієї групи відносяться:

- класифікаційні змагання,
- відбіркові змагання або турніри претендентів.

Група агітаційно-масових змагань складається зі змагань, які проводяться для агітації і пропаганди виду спорту і для залучення нових людей до занять.

До цієї групи відносяться:

- одностайні або прискорені змагання,
- показові виступи.

Першості або чемпіонати – найбільш відповідальні змагання, які організуються не частіше одного разу на рік. Це єдиний вид змагань, по результатам якого команді – переможниці присвоюється звання чемпіона.

Змагання на кубок проводяться з метою залучення до змагань максимальної кількості команд і визначення серед них переможця. До змагань на Кубок допускаються команди різної підготовленості і розіграш кубку здійснюється по принципу послідовного відбору кращих команд.

Матчеві зустрічі плануються між окремими командами або групою команд. Матчеві зустрічі звичайно передбачаються календарем спортивних змагань і частіше носять традиційний характер.

Контрольні зустрічі проводяться з метою підготовки і перевірки готовності команд до майбутніх змагань.

Урівнюючі змагання організуються між командами різної підготовленості. Для того, щоб змагання, як для сильніших, так і для слабких команд викликали спортивний інтерес і створювали умови для напруженої спортивної боротьби, сили команд штучно урівнюються.

Класифікаційні змагання мають за мету перевірку рівня спортивної підготовленості команд (спортсменів) і виконання ними вимог єдиної спортивної класифікації.

Відбіркові змагання або турніри претендентів мають за мету визначення сильніших команд для участі в змаганнях вищого рівня.

Одностайні або прискорені змагання проводяться в один день на протязі декількох годин. Їх зазвичай планують у святкові дні, у дні відкриття або закриття спортивного сезону.

Показові виступи проводяться з метою популяризації виду спорту і показу спортивної майстерності

Деякі види змагань розподіляються на:

1. Офіційні-календарні, класифікаційні, чемпіонати, першості, кубки;
2. Неофіційні товариські, матчеві і контрольні зустрічі, урівнюючі, показові, прискоренні.

Календарними змаганнями називаються змагання передбачені календарним планом спортивних заходів. Вони проводяться по розробленому Положенню. Результати показані в календарних змаганнях є офіційними і по їх результатам визначають виконання спортсменами (командами) вимог ЄСКУ.

Товариські змагання – це епізодичні змагання між окремими спортсменами чи командами, які проводяться з навчально-тренувальною метою.

Характер змагань

По характеру заліку військово-спортивні змагання розподіляються на:

- особисті;
- командні;
- особисто-командні.

До особистих відносяться змагання, в яких зараховуються результати кожного окремого учасника і визначається його місце у змаганнях.

До командних відносяться змагання, в яких результати окремих учасників зараховуються команді в цілому і визначається її місце у змаганнях.

Команда – переможець визначається двома способами заліку:

1. За найбільшою сумою набраних очок кожним учасником команди;
2. За найменшою сумою місць, за знятих кожним учасником команди.

До особисто-командних відносяться змагання, в яких зараховуються результати як окремих учасників, так і команди в цілому і визначається місце у змаганнях як учасників, так і команди.

Характер, програма і спосіб проведення змагань визначаються «Положенням про змагання».

Обов'язки і права учасників змагань

Учасник змагань зобов'язаний:

- знати Положення про змагання і Правила змагань та суворо їх виконувати;
- прибувати на змагання в указаний час з необхідною зброєю і спорядженням, мати при собі військовий білет або посвідчення особи і класифікаційну (залікову) книжку;
- виступати в охайній формі одягу, яка відповідає Положенню про змагання і даному виду спорту, а також мати на грудях і на спині номер розміром 30×20см;
- знаходитися у відведених для учасників місцях і дотримуватися встановленого для змагань розпорядку;
- безперечно виконувати накази суддів;
- суворо (виконувати) додержуватися правил поведінки зі зброєю.

Учасник змагань має право:

1. Перевірити бойову зброю, проводити розминку і тренуватися у відведених для цих цілей місцях у дні і години визначеними суддями.

2. Звертатися безпосередньо до суддів тільки по невідкладним питанням, які стосуються виконання вправ, в усіх інших випадках звертатися в суддівську колегію з усною чи письмовою заявою через свого представника (начальника), капітана команди.

Учасник змагань не може бути одночасно суддею цих змагань.

2.Мандатна комісія, журі змагань-головна суддівська колегія, склад суддівської колегії з ВПВС

Мандатна комісія:

1. Головний секретар.
2. Представник організації яка проводить змагання.
3. Лікар змагань. (з правами замісника головного судді)
4. 1-2 старших суддів.

Вирішує питання про допуск спортсменів до змагання; правильності оформлення документів спортсменів і команд (заявка, паспорт, класифікаційний білет спортсмена, військовий білет, особове посвідчення офіцера).

Журі змагань-Головна суддівська колегія:

1. Головний суддя (або його перший заступник).
2. Головний секретар.
3. Представник організації яка проводить змагання.
4. Старші судді по видам змагань.

Розглядає заяви і протести. Журі чи Головний суддя колегії створюються для кінцевого вирішення суперечних питань на змаганнях. Рішення журі є остаточним, кінцевим і оскарженню не підлягає.

Склад суддівської колегії з ВПВС:

1. Головний суддя.
2. Заступники головного судді.
3. Головний секретар.
4. Секретарі по окремим видам програми змагань.
5. Старші судді по окремим видам програми змагань.
6. Судді на старті.
7. Судді на фініші.

8. Судді-секундометристи.
9. Начальник траси (дистанції кросу).
10. Судді контролери.
11. Судді при учасниках.
12. Суддя-інформатор.
13. Лікар змагань.
14. Комендант змагань.

Бригада суддів у тирі:

1. Головний суддя.
2. Головний секретар.
3. Секторні судді лінії вогню (один з них старший).
4. Секторні судді лінії мішеней (один з них старший).
5. 2-ох (двох) суддів комісії визначення результатів (КВР).
6. Судді по зброї.
7. Суддя при учасниках.
8. Суддя-інформатор.
9. Лікар змагань.
10. Начальник пункту боєпостачання.

В школах: (низових колективах фізкультури)

1. Головний суддя, він же старший суддя лінії вогню і суддя по зброї -(викладач ДП).
2. Секретар, він же суддя-інформатор і суддя КВР- (викладач ФК).
3. Старший суддя лінії мішеней, він же начальник пункту боєпостачання – (другий викладач ФК).
4. Медична сестра (лікар змагань).

3.Учасники змагань

Кожна федерація виду спорту розробляє і затверджує **Правила змагань**.

У правилах змагань в розділі «**Учасники змагань**» на кожен вид спорту визначаються вікові групи учасників змагань.

Наприклад, для військово - прикладних видів спорту у ЗСУ учасники змагань розподіляються на наступні вікові групи:

- 1-а вікова група – до 30 років;
- 2-а вікова група – від 30 до 35 років;
- 3-тя вікова група – від 35 до 40 років;
- 4-та вікова група – 40 – 45 років;
- 5-та вікова група – 45 -50 років;
- 6-та вікова група – 50 років і старше.

А у сучасному п'ятиборстві прийняті наступні вікові групи:

- дитяча – 12-14 років (двоборство і триборство);
- молодша юнацька – 15-16 років (триборство і чотириборство);
- старша юнацька – 17-18 років (триборство, чотириборство, п'ятиборство);
- молодіжна (юніори) – 19-21 років;
- доросла – старше 21 року.

Юнаки які виконали норматив I-го розряду, за клопотанням організації яка командувала учасника змагань, підтвердженому тренером і засвідченим лікарем, можуть бути допущені до змагань юніорів. Юніори допускаються до змагань дорослих.

Рік спортсмена визначається на 1 січня року, в якому проводяться змагання (це для сучасного п'ятиборства).

Б/Б вікові групи для баскетболу:

- діти (хлопчики і дівчатка) – 10-12 років;
- підлітки (хлопчики і дівчатка) – 13-14 років;
- юнаки молодшого віку (юнаки і дівчата) – 15-16 років;
- юнаки старшого віку (юнаки і дівчата) – 17-18 років;
- юніори (чоловіки і жінки) – 19-20 років;

- дорослі (чоловіки і жінки) – 21 рік і старше.

4.Порушення правил і покарання

До учасника пред'являється суворі вимоги в період знаходження на трасі. Так, проходженні кросу учасник повинен пройти по трасі всі контрольні пункти.

Забороняється лідирувати спортсмена, тобто супроводжувати його спереду, позаду або збоку.

Учасник не має права:

- скорочувати (зрізати) дистанцію;
- заходити всередину дуги повороту, якщо з внутрішньої сторони повороту поставлена розмітка;
- отримувати будь-яку допомогу із сторони;
- змінювати зброю, отримувати патрони;
- штовхати спортсмена, який йде попереду, навалюватися на нього тулубом, перетинати йому шлях або яким-небудь іншим чином затримувати випереджаючого спортсмена.

При порушенні учасником змагань вказаних вимог або невиконання інших положень визначених Правилами змагань, суддівська колегія має право дискваліфікувати даного спортсмена в цьому виді багатоборства.

У разі порушення Правил змагань або не виконання вказівок суддів стрілець залежно від характеру і ступеня порушення може бути покараним:

- попередження;
- відніманню з результату штрафних очок;
- усуненням від виконання вправи;
- усуненням від участі в змаганнях.

Порушення Правил можуть кваліфікуватися як:

- явні, які легко встановити. Ці порушення торкаються зброї, спорядження одягу, виготовлення, умов виконання вправи і т.д.;
- приховані, які стрілець здійснює навмисно, з метою отримати перевагу перед іншими учасниками.

У разі явного порушення стрільцю оголошується попередження і йому надається можливість виправити помилку.

За повторне порушення стрілець штрафується на 2 очки. Якщо стрілець і після цього не виправить помилки, його усувають від виконання вправи.

Якщо стрілець, допускаючи не спортивну поведінку, заважає виконувати вправи іншому стрільцю, його штрафують на 2 очки (без попередження), а при повторному порушенні усувають від виконання вправи.

Стрільця без попередження усувають від виконання вправи, якщо він:

- грубо порушив заходи безпеки;
- зробив постріл до команди «Заряджай!» або після команди «Розряджай!»;
- допустив приховане порушення (постріл по чужій мішені, зайвий постріл та ін.);
- після перевірки і допуску суддею по зброї замінював зброю, спорядження або одяг на ті, що не пройшли перевірку або після перевірки і допуску вніс зміни, не дозволені Правилами (зокрема неприпустимо зменшив натягнення спуску курка);
- без поважних причин припинив виконання початої їм вправи.

Стрільця без попередження усувають від участі в змаганнях, якщо він:

- зробив постріл поза вогневою позицією;
- зробив постріли по рамах і номерах щитів, тросах, елементах конструкції стрільбища і т.д.

Якщо стрілець усунений від участі в змаганнях, він повинен їх покинути; результати всіх виконаних їм вправ анулюються.

Стрілець усунений від виконання вправи або від участі в змаганнях, іншим не замінюється.

Кожен постріл виконаний після команди «Заряджай!», але до команди «Вогонь!»

зараховується як промах.

За кожен постріл після команди «Відбій!», проведений після закінчення залікової стрільби, виключається краща пробоїна, а після пробної – віднімаються 2 штрафних очка з наступної залікової серії (якщо тільки стрільцю не був наданий додатковий час).

Якщо стрілець виконав у вправі (положенні) залікових пострілів більше, ніж передбачено, то зайві постріли анулюються. Якщо достоїнств зайвих пострілів не вдається встановити, то анулюються кращі пробоїни (по кількості зайвих пострілів) і, крім того, за кожен зайвий постріл стрілець штрафується на 2 очки, які віднімаються з результату залікової серії.

Якщо стрілець зробив помилковий постріл по своїй або чужій мішені він повинен повідомити про це секторному судді лінії вогню, не роблячи чергового пострілу.

Якщо встановлено, що стрілець, зробив помилку, намагається її приховати, помилковий постріл зараховується спортсмену як промах.

Якщо стрілець, керівник або тренер, порушивши Правила або розпорядок змагань, необ'єктивно пояснює свої вчинки або намагається ввести суддів в оману, суддівська колегія має право:

1. Анулювати результат залікової серії, положення або всієї вправи стрільця;
2. Усунути стрільця від участі в змаганнях;
3. Усунути керівників або тренера від виконання ними своїх обов'язків на період проведення змагань.

Під час стрілецького поєдинку стрілкам забороняється:

1. Під час бігу від лінії «Старт» до вогневого рубежу мінятися місцями;
2. Відкривати затвор до виходу на вогневий рубіж (далі 3 м від лінії вогню).

При порушенні цих вимог стрілець позбавляється стрільби, але він має право передати свої патрони товаришам по команді.

Під час можливих наступних порушення:

Якщо один або декілька учасників передчасно візьмуть старт, то старт не вважається узятим, всі учасники повертаються і старт повторюються .

Повторення стару може бути не більше трьох разів.

Після першого або другого фальстарту стартер повертає учасників назад, нагадує їм про правила старту.

Утретє стартер подає виконавчу команду незалежно від того, правильно або неправильно стартували учасники. Всі учасники пропливають дистанцію, але стартер своїм рішенням дискваліфікує тих які, на його думку, старт зробили передчасно. Не дозволяється відштовхуватися від дна басейну. Учасник, що став на дно басейну, знімається з дистанції.

Учасник, що опинився при проходженні дистанції на іншій доріжці і, що перешкодив кому-небудь із спортсменів нормально пройти дистанцію, може бети знятий із змагань. Якщо таке порушення впливає на результат потерпілого учасника, Головний суддя має право надати йому нову спробу в одному з подальших запливів.

Не дозволяється під час проходження дистанції проводити які-небудь дії по лідируванню учасників (давати вказівки, супроводжувати спортсменів по борту басейну і т.п.).

Фігурне водіння автомобіля:

Кожен учасник повинен виконати всі вправи (пройти всі фігури) в призначені послідовності. Учасник, що порушив послідовність, що відхилився хоч би від однієї вправи, не одержує заліку у фігурному водінні автомобіля.

Штрафні бали за невиконання кожної вправи і кожне торкання прапорця (обмежувача) віднімаються із загальної суми балів, одержаних учасником за проходження траси. За кожен збитий (зачеплений) обмежувач (прапорець) учасник одержує 10 штрафних очок, за невиконня вправи (збито більше 4 прапорців або відбувся виїзд за лінію габаритів фігури) – 100 штрафних очок.

Забороняється кому-небудь з учасників змагань торкатися до зброї в перервах між змінами, коли в зоні стрільби знаходяться люди, а також торкатися або брати зброю іншого стрільця без його дозволу. Без дозволу стрільця зброю може брати тільки суддя.

Представники команд, тренери і судді повинні стежити, щоб не залишалася без нагляду зброя і боєприпаси.

У разі порушення Правил змагань або невиконання вказівок суддів стрілок залежно від характеру і ступеня порушення може карати наступним:

- попередження;
- віднімання з результату штрафних балів;
- усунення від виконання вправи;
- усунення від участі в змаганнях.

Порушення Правил можуть кваліфікуватися як:

• явні, які легко встановити. Ці порушення торкаються зброї, спорядження одягу, виготовлення, умов виконання вправи і т.д.;

• приховані, які стрілець здійснює навмисно, з метою одержати перевагу перед іншими учасниками.

У разі явного порушення стрільцю оголошується попередження і йому надається можливість виправити помилку.

За повторне порушення стрілець штрафується на 2 очки. Якщо стрілець і після цього не виправив помилки, цього усувають від виконання вправи.

Якщо стрілець, допускаючи неспортивну поведінку, заважає виконувати вправи іншому стрільцю, його штрафують на 2 очки (без попередження), а при повторному порушенні усувають від виконання вправи.

Стрільця без попередження усувають від участі в змаганнях, якщо він:

- зробив постріл поза вогневою позицією;
- зробив постріли по рамах і номерах щитів, тросах, елементах конструкції стрільбища і т.д.

Якщо стрілець усунений від участі в змаганнях, він повинен їх покинути; результати всіх виконаних їм вправ анулюються.

Стрілець усунений від виконання вправи або від участі в змаганнях, іншим не замінюється.

Кожен постріл виконаний після команди «Заряджай!», але до команди «Вогонь!» зараховується як промах.

За кожен постріл після команди «Відбій!», проведений після закінчення залікової стрільби, виключається краща пробоїна, а після пробної – віднімаються 2 штрафних очка з наступної залікової серії (якщо тільки стрільцю не був наданий додатковий час).

Якщо стрілець виконав у вправі (положенні) залікових пострілів більше, ніж передбачено, то зайві постріли анулюються. Якщо гідність зайвих пострілів не вдається встановити, то анулюються кращі пробоїни (по кількості зайвих пострілів) і, крім того, за кожен зайвий постріл стрілець штрафується на 2 очки, які віднімаються з результату залікової серії.

Якщо стрілець зробив помилковий постріл по своїй або чужій мішені він повинен повідомити про це секторному судді лінії вогню, не роблячи чергового пострілу.

Якщо встановлено, що стрілець, зробив помилку, намагається її приховати, помилковий постріл зараховується спортсмену як промах.

Якщо стрілець, керівник або тренер, порушивши Правила або розпорядок змагань, необ'єктивно пояснює свої вчинки або намагається ввести суддів в оману, суддівська колегія має право:

- анулювати результат залікової серії, положення або всієї вправи стрільця;
- усунути стрільця від участі в змаганнях;
- усунути керівників або тренера від виконання ними своїх обов'язків на період проведення змагань.

Суддя, наклавши на стрільця покарання, повинен оголосити йому про це і зробити відповідний запис в картці результатів стрільця і довідці з лінії вогню.

Якщо покарання пов'язане з відніманням штрафних балів виключенням кращих пробоїн, промахи або усунення від виконання вправи (змагання), старший суддя лінії вогню повинен негайно повідомити про це Головному судді.

4. Порядок подачі протестів.

Протест у суддівську колегію подається представником команди у письмовій формі.

Він повинен бути обґрунтований (з вказанням розділів, пунктів Правил змагань або Положення про змагання, які були порушені учасниками або суддями) і який повинен подаватися не пізніше ніж за одну годину після даного змагання.

Головна суддівська колегія (журі) повинна розглянути протест, прийняти по ньому рішення і довести його до позивача (заявника) у найкоротший час, але не пізніше 24 годин з моменту його подачі і обов'язково до затвердження результатів змагань.

Рішення головного судді по протестам є кінцевим і перегляду не підлягає.

Заяву роблять в усній формі безпосередньо в ході змагання не пізніше ніж через 15 хвилин після випадку, що причиняє заяву

5. Звіт Головного судді про проведення змагання

Додаток №2

Звіт Головного судді про проведення змагання

Звіт повинен складатися з наступних пунктів:

1. вид спорту
2. назва змагань
3. дата проведення
4. які команди приймали участь у змаганнях
5. кількість учасників _____ із них:
чоловік. _____, жінок _____, юнаків _____, дівчат _____
6. кількість учасників з спортивно-технічної підготовки:
м/с _____, кмс _____, I р. _____, II р. _____, III р. _____
7. учасники виконали норми:
м/с _____, кмс _____, I р. _____, II р. _____, III р. _____
8. кількість наданих протестів _____ із них:
задоволені _____, відхилені _____
9. оцінка підготовленості місць змагань
10. коротка характеристика роботи суддівської колегії
Результати переможців особових змагань (чоловік., жінок, юнаків):

	Місце	П І Б	Розряд	Організація	Вправа	Результат

Головний суддя _____